

Forskningen visar att bättre tillgänglighet och kontinuitet är bäst för patienterna

Forskning av Petra Persson, Stanford University och IFN, Maria Polyakova och Yiqun Chen, även de på Stanford, visar att det är 10 procent större sannolikhet att personer med tillgång till informell hälsoexpertis, exempelvis läkare eller sjuksköterska i familjen, blir 80 år eller äldre. De är också betydligt mindre benägna att få kroniska livsstilsrelaterade sjukdomar som hjärtattack, hjärtsvikt och diabetes. Studien har publicerats av National Bureau of Economic Research och kommer som working paper även på IFN.

Ni har utgått från svensk data, varför?

Petra Persson: Tidigare forskning har dokumenterat betydande sociala skillnader i hälsa i stora delar av Västvärlden: individer med hög socioekonomisk status lever längre och är mindre sjuka än individer med låg socioekonomisk status. Vi vet dock mindre om vilka mekanismer som genererar denna ojämlikhet. En hypotes som ofta diskuteras i USA är att ojämlikhet i hälsa kan förklaras av en ojämlik tillgång till hälsoförsäkring. Detta gör det intressant att studera ojämlikhet i hälsa i Sverige, där alla har tillgång till hälsoförsäkring.

Vi finner att ojämlikheten i dödlighet bland individer som är 75 år – ett mått som vi kan jämföra i Sverige och USA – är lika stor i Sverige som i USA. Detta pekar på att ojämlikhet i hälsa inte huvudsakligen kan förklaras av sociala skillnader i tillgång till hälsoförsäkring, och att det således är viktigt att undersöka andra förklaringar. Vår studie visar att sociala skillnader i tillgång till hälsorelaterad expertis är en viktig bidragande orsak till ojämlikhet i hälsa.

I forskningen ser ni att patienter med anhöriga inom vården blir äldre och friskare. Hur kan denna kunskap användas i vården?

Petra Persson: Alla kan förstås inte ha en läkare eller sjuksköterska i familjen, men våra resultat pekar på att politikåtgärder som på olika sätt ”för tillgången till

vård närmare individen” har potential att både förbättra individers hälsa och att minska ojämlikhet i hälsa. En individ som har en läkare eller sjuksköterska i familjen har i princip kontinuerlig tillgång till någon att fråga om råd – dag som natt – och detta är en person med god kännedom om individens tidigare hälsoproblem som individen känner förtroende för. Detta pekar på två viktiga ingredienser:

- hög tillgänglighet
- kontinuitet/möjlighet att ha en långsiktig kontakt med samma läkare eller sjuksköterska.

Detta ligger relativt långt från dagens modell där det kan vara svårt att få prata med någon snabbt och patienter ofta träffar olika representanter för vården, vilket försvårar att förtroende byggs upp och minskar kunskapen om patientens vårdhistoria.

Ser du någon skillnad mellan USA och Sverige som ju har väldigt olika sjukvårdssystem?

Petra Persson: Inte direkt. Åtgärder som gör vården mer tillgänglig och som gör det möjligt att träffa samma vårdkontakt över tid kan i princip implementeras i båda sjukvårdssystemen.

“The Roots of Health Inequality and the Value of Intra-Family Expertise” av Yiqun Chen, Petra Persson och Maria Polyakova. NBER Working Paper nr 25618.

Gästforskare: "På IFN kan jag fokusera på min forskning"

Ludek Kouba är gästforskare på IFN under våren och sommaren 2019. Han är docent vid Nationalekonomiska institutionen på Mendel University i Brno i Tjeckien. Han är också verksam på deltid vid Ekonomihögskolan i Prag.

Ludek Koubas huvudsakliga forskningsintresse är institutionernas politiska ekonomi. Han har bland annat forskat om samspelet mellan informella institutioner och politisk styrning när attityder till välfärdsstaten formas. I dag studerar han även effekten av informella institutioner och *crowdfunding*. Med tanke på detta engagemang så passar IFN med forskningsprogrammet Institutionernas ekonomi, "som hand i handske".

Att vara gästforskare på IFN är ett sätt att utbyta idéer och att samarbeta forskare och forskningsprojekt emellan. Som forskare vid Mendel University erbjöds Kouba möjligheten att under sex månader forska utomlands. IFN var hans förstahandsval.

– IFN är en lugn och vänlig arbetsplats. Jag tycker att det är en stimulerande miljö där jag kan fokusera på min forskning, säger Kouba efter att ha varit någon månad i Stockholm.

Han ser fram emot att under sin vistelse i Sverige utbyta idéer med andra forskare på IFN. Och, säger Kouba, han tycker om att man på IFN värdesätter policyinriktad forskning och diskussion.

Ludek Kouba har varit i Stockholm en gång tidigare. År 2014 tillbringade han en vecka på IFN och presenterade studien "Locus of Control" vid ett Brown Bag-seminarium.

– Stockholm är en mycket trevlig och kulturell stad med fin arkitektur, svarar Kouba på frågan vad han tycker om staden.

Under de kommande varmare månaderna ser han fram emot att utforska Stockholm och omgivningarna i skärgården. Dessutom planerar han att delta i seminarier som erbjuds både på IFN och andra institut i Stockholm.

Text och bild: Victoria Svensson

IFN Senior Research Fellow är som en professur

Ett antal forskare på IFN har titeln **IFN Senior Research Fellow**. Kraven för att få denna titel är delvis de samma som för en så kallad befodringsprofessur på universitet och högskolor. Förutom fyra sedan tidigare utnämnda professorer så är det forskarna Fredrik Heyman, Pär Holmberg, Pehr-Johan Norbäck och Thomas Tangerås. "På IFN krävs mer än för en befodringsprofessur" säger Magnus Henrekson.

Fram till mitten av 1990-talet var alla professurer så kallade lärostolsprofessurer och de sakkunniga tog ställning till om en sökande ansågs vara professorskompetent. Numera är det ovanligt med utlysning av sådana professurer; en överväldigande majoritet är istället så kallade befodringsprofessorer.

– Efter den ändringen blev det tydligt att kraven för befodringsprofessuren sjönk och att kraven skiljer sig markant mellan olika lärosäten, säger Magnus Henrekson, professor och vd för IFN och tillägger:

– För att stimulera forskarna på IFN att bedriva långsiktig högkvalitativ forskning erbjuder IFN sedan 2008 forskarna ytterligare ett karriärsteg som kallas IFN Senior Research Fellow.

– Det är ungefär som att få en professorstitel på ett universitet: man får ett kvitto på att man gjort ett bra jobb och skrivit högkvalitativa uppsatser, säger Pehr-Johan Norbäck, en av forskarna som är IFN Senior Research Fellow.

För att befordras till IFN Senior Research Fellow krävs att det prövas om forskaren ifråga har professorskompetens. Detta sker i samband med att hon eller han söker en utlyst tjänst vid något universitet/högskola eller så utser och arvoderar IFN två oberoende sakkunniga granskare vid ett ledande universitet där dessa bedömer att den vetenskapliga meriteringen är tillräcklig för befodringsprofessuren vid det egna universitetet.

En rad specifika krav är fastslagna för denna titel. Det handlar bland annat om att ett relativt stort antal artiklar ska vara publicerade i vetenskapliga tidskrifter av hög rang.

– Detta säkerställer kvaliteten i forskningen på IFN på lång sikt, säger Magnus Henrekson.

Pär Holmberg

Pehr-Johan Norbäck

Fredrik Heyman

Thomas Tangerås

IFN:s forskning presenteras först i ett working paper. Nästa steg är publicering i vetenskapliga tidskrifter som är peer reviewed. Här redovisas några av de studier som nyligen accepterats för sådan publicering.

Pehr-Johan Norbäck, Per Skedinger och Jing-Lin Duanmu, "Employment Protection and FDI Revisited: New Evidence from Micro Data". *World Economy*.

Forskarna visar att ett starkare anställningsskydd i värdlandet har olika effekter på multinationella företag, beroende på typ av aktivitet. Sysselsättning och export minskar i exporterande dotterbolag och färre exporterande dotterbolag etableras, medan sysselsättning och försäljning ökar i icke-exporterande dotterbolag.

Christopher I. Rider, Peter Thompson, Aleksandra Kacperczyk och **Joacim Tåg**, "Experience and Entrepreneurship: A Career Transition Perspective". *Industrial and Labor Relations Review*

Entreprenörer jobbar ofta som anställda innan de startar eget. Forskningen har dock visat på ett tvetydigt samband mellan erfarenhet och entreprenörskap. Forskarna visar att sannolikheten att bli entreprenör först ökar med erfarenhet och sedan minskar. De utvecklar även en teoretisk modell för att förklara detta mönster.

Shon Ferguson och Johan Gars, "Measuring the Impact of Agricultural Production Shocks on International Trade Flows". *European Review of Agricultural Economics*.

I denna studie undersöks hur mycket internationell handel jämnar ut volatiliteten i global livsmedelsproduktion. Forskarna finner att hälften av produktionsminskningen i ett givet land kompenseras med internationell handel. Dessutom finner de stora internationella handelskostnader inom jordbruk, motsvarande 15–20 procent av handelsvärdet i genomsnitt.

Mahir Sarfati, Mohammad Reza Hesamzadeh och **Pär Holmberg**, "Production Efficiency of Nodal and Zonal Pricing in Imperfectly Competitive Electricity Markets". *Energy Strategy Reviews*.

Europas elmarknader tillämpar zonprissättning, vilket har inneburit att vissa kritiska flaskhalsar i elnätet inte beaktats på spotmarknader. För att minska detta problem har flera europeiska länder bytt till flödesbaserad zonprissättning. Forskarnas simuleringar indikerar att elproduktionen kan bli väsentligt effektivare efter en sådan åtgärd.

Martin Andersson, Johan P Larsson och Joakim Wernberg, "The Economic Microgeography of Diversity and Specialization Externalities – Firm-Level Evidence from Swedish Cities". *Research Policy*.

Den ekonomiska utvecklingen blir alltmer centrerad till städer. Kunskapen om de bakomliggande drivkrafterna är dock begränsad. Forskarna använder data över företag i olika områden i Stockholm, Göteborg och Malmö för att skatta betydelsen av branschdiversifiering och specialisering. Resultaten tyder på att näringslivskluster driver tillväxten.

Niclas Berggren och **Christian Bjørnskov**, "Do Voters Dislike Liberalizing Reforms? New Evidence Using Data on Satisfaction with Democracy". *Journal of Institutional Economics*.

Vissa hävdar att politiker genomför marknadsliberala reformer vid kriser för att "köra över" folket. Vi finner dock att reformer som minskar statens storlek, stärker rättsstaten, ökar den ekonomiska öppenheten och minskar regleringar inte ökar folks missnöje med demokratin utan snarare, i vissa fall, ökar tillfredsställelsen med densamma.

Europaperspektiv 2019: EU och nationalstatens återkomst

Lars Oxelheim, affilierad till IFN, har ingått i redaktionen för boken *Europaperspektiv* allt sedan starten för 22 år sedan. Årets titel är *EU och nationalstatens återkomst*. En sammanfattning av boken finns också i tryck på engelska. Magnus Henrikson och Özge Öner, IFN, är medförfattare till ett av kapitlen i boken. Det handlar om flyktingpolitik. Boken presenteras på ett antal platser, bland annat i **Bryssel den 4 april kl. 13–16**. EU-kommissionären Cecilia Malmström är huvudtalare. Özge Öner talar på temat "The Refugee Crisis and the Reinvigoration of the Nation State: Does the European Union Have a Common Refugee Policy?".

EEAG rapport 2019: Italiens kris löses inte med att kopiera historien eller andra länder!

19 mars | "Det som saknas i Italien är inte reformerna utan tilltro på reformerna", sa Giuseppe Bertola när han presenterade årets EEAG-rapport på ett IFN-seminarium. Han förklarade att "lösningen är inte att kopiera de reformer som Tyskland genomfört eller att vi ska bli danskar. Det är inte heller att upprepa vad som gjordes när det tidigare gick bra för landet. Lösningen är att förstå omvärlden".

Professor Karolina Ekholm och Mauro Gozzo, Industrins Ekonomiska Råd, kommenterade rapporten. "Sverige ses som en av de goda och jag gillar inte denna återgivning av verkligheten eftersom den delar upp Europa i söder och norr", sa Ekholm

20 februari | Magnus Henrekson deltog i panelen på ett seminarium som arrangerades av tankesmedjan Timbro. Rapporten "Förenklade skatter på arbete: Ökad transparens och fler i jobb" presenterades och kommenterades. Den är del i ett större projekt som ska mynna ut i förslag till en sammanhållen skattereform.

6 mars | Lars Calmfors deltog i ett seminarium som arrangerades av fackförbundet ST. Ämnet var Arbetsförmedlingens förändring. I en panel ingick även Britta Lejon, ST, Fredrik Andersson, ST, Martin Ådal, C, och Cecilia Fahlberg, arbetsmarknadsutredningen.

21 mars | Gabriel Heller Sahlgren, London School of Economics och affilierad till IFN, presenterade rapporten "Förädlingsvärderas värde – att mäta skolors och lärares effektivitet" (Svenskt Näringsliv). Sahlgren föreslår bl.a. att nationella prov rättas externt och att en expertgrupp tillsätts som ska utreda hur mått för förädlingsvärde kan utformas.

Nyhetsbrev:
"Nyheter från IFN" utkommer sju gånger per år. Dessutom publiceras "News from IFN" två gånger årligen.

Nyhetsbrev